

Bağdat Coğrafyası Örneğinde Nazarla İlgili Halk Anlatıları

Doç. Dr. Necdet Yaşar Bayath

Bağdat Üniversitesi Diller akültesi Türk Dili Bölümü Öğretim Üyesi
najdatmurad@gmail.com

Common Rlated Folktales About Envy: Geography Of Baghdad As A Sample

Asst. Prof. Najdat Yashar Murad, Ph.D.

University of Baghdad, College of Languages, Department of Turkish Language

Abstract

Believing in Envy (Hasad in Arabic) is a very common belief among people who live in different areas and belong to various religious and cultural backgrounds in the world . As well as Muslims believe in envy, many other people who believe in numerous religions have faith in envy too. We can recognize this via the several methods and ways followed by people in order to avoid envy.

Most people keep themselves away from the envious person and they often don't like to meet him. As was the case in the past, now there are a lot of popular folktales among people concerning the issue of "envy ".Some of these tales are told by the same envied person and some of them by other different people .

In this paper , we have collected popular folktales about envy from people who belong to different nationalities, then we have translated them into Turkish so as to be studied, analysed, and classified in groups.

Key words: Envy, tale, folk literature, folk culture, Baghdad.

Bağdat Coğrafyası Örneğinde Nazarla İlgili Halk Anlatıları

Özet

Dünyanın muhtelif yerlerinde yaşayan, farklı din, kültür ve etnik gruba mensup olan insanlar arasında nazar inancının mevcut olduğu bilinmektedir. Nazar inancı İslam dinine inananlar arasında olduğu gibi farklı semavi ve gayri semavi dinlere inanan insanlar arasında da mevcut olduğu çeşitli pratik ve uygulamalardan tespit edilebilir. İnsanlar, nazara gelmemek için çeşitli yollara başvurumaktadırlar. Kötü nazarlı insanlara karşı her zaman bir korku, rahatsızlık ve çekingenliğin var olduğu söylenebilir. Dolayısıyla birçok insan, nazara ve başına kötü bir şeyin gelmemesi için söz konusu nazarı kötü olan insanlardan saklanır, onlarla bir araya gelmekten çekinir ve onların kötü nazarından korunmak için çeşitli önlemler alır. Nazar değme veya nazara gelmekle ilgili eskiden olduğu gibi günümüzde de halk arasında dilden dile anlatılan birçok anlatı bulunmaktadır. Anlatıların bir kısmı olayı bizzat yaşayan kişi tarafından anlatıldığı gibi başaklarının dilinden de anlatılabilir. Bu çalışmada nazardan korunmak için başvurulan yollara değil, Irak coğrafyasında farklı etnik grupları ve toplulukları barındıran Bağdat'ta halk arasında Nazar ile ilgili dilden dile yayılan anlatılar derlenmiş, Türkiye Türkçesine tercüme edilmiş, tasnif edilmiş ve incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Nazar, anlatı, halk edebiyatı, halk kültürü, Bağdat

Giriş

Nazar Arapça kökenli bir sözcük olup bakış anlamında geldiği bilinmektedir. Ancak Türkiye Türkçesinde Arapça anlamından farklı olarak "*Belli kimselerde bulunduğu inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığına insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiği inanılan uğursuzluk*" (TDK 2005:1459) anlamında kullanılmaktadır.

Halk arasında yaygın olarak nazarın sebebi kıskançlık, başkasında var olan bir özelliğe, ayrıcalığa veya bir nesneye sahip olma onun yerine geçme duygusundan kaynaklandığı gibi özellikle kişinin yakınlarının fazla hayranlık ve sevgi duygularından da geçtiği (Boratav 1999:134) söylenebilir. Bu olayı bioenerji ile açıklamaya çalışan bilim adamları şu açıklamayı yapmışlardır: *İnsanların gözlerinde morötesi ve kızılötesi ışınlar vardır ve bu ışınlar kızgınlık, hırs ve kıskançlık duygusuyla karşıdaki kişiye aktarılırsa o kişide ya da varlıkta tahribata neden olmaktadır. Çünkü bu enerji nedeniyle karşıdaki varlığın biyolojik dengesi bozulmaktadır* (Çağınlar 2004:4).

Yüzyıllar boyunca nazar inancının değişik coğrafyalarda yaşayan ve farklı din ve kültürlerle mensup insanların arasında var olduğu, konu ile ilgili yapılan araştırma ve incelemelerden öğrenmekteyiz. Nazar inancı eskiden mevcut olduğuna dair 14. yüzyılda yaşayan düşünür, devlet adamı ve tarihçi İbn-i Haldun bize bilgi vermiştir. İbn-i Haldun, Batıda Baaçlar adı ile bilinen bazı insanların kuzu ve ineklere bakınca onları hemen öldürdüğünü belirtmiştir (El-Cevheri 2011:214).

Nazar inancının Almanya, İtalya ve Rusya gibi batı ülkelerdeki halklar arasında da mevcut olduğuna dair çeşitli kaynaklar bize bilgi vermektedir (Çağınlar 2004:5).

Türk kültür coğrafyasında nazar, bed nazar, kem göz, kötü göz, yaman göz, göy göz, hayin göz, haset göz, göz değmek, nazar değmek, köz diyiv, köz örüv, nazar düşü, nazar düşmüş, köz tiyü, göz teğiş, köz tegdi, köz teğmek, göz teeğmek şeklinde geçerken (Kalafat 2009: 57) Arap dünyasında nazar hased (حسد) şeklinde geçmektedir.

Bu çalışmada nazar inancının kökeni, nereden, nasıl geldiği ve ondan korunmak için ne gibi yollara başvurulduğu üzerinde durulmayacaktır.

Burada Arap, Türkmen ve Kürt, Sünni, Şii, Hıristiyan, Yezidî, Sabî, Kakaî gibi etnik grupların bir arada yaşadığı Irak'ın başkenti Bağdat'ta nazara gelmek veya nazar değme ile ilgili halk arasında dilden dile sözlü olarak anlatılan anlatılar ele alınacaktır. Anlatıların çoğu Arapça ve bir kısmı da Irak Türkmen Türkçesi ile çeşitli sözlü kaynaklardan tarafımızdan derlenmiş, Türkiye Türkçesine tercüme edilmiş; tasnif edilmiş ve değerlendirilmiştir.

Metin

Anlatı kavramı genel anlamıyla söze dökülen, anlatılan her şeyi kapsar. Gerek sözlü gerekse yazılı her ürün, bu genellik içerisinde anlatıdır. Anlatıcı anlatmaya değer bulduğu olayı, durumu bir kişi veya kişiler topluluğunu hedefleyerek yapar (Sever; <https://www.academia.edu>).

Anlatı, kaynakları itibarıyla *söze* dayalı doğan, gelişen; sonradan *yazıya* dayalı genişleyen bir geçmişe sahiptir (İlhan 2017:386). Anlatı, bir halkın kendi kültürel örüntülerini, sahip olduğu dil ile sonraki kuşaklara intikal ettirmesinde kullanılan en eski edebî uğraşların genel adı olarak kabul edilebilir (İlhan 2017:386).

Toplumun gündelik yaşantısında yaşanan olaylarla ilgili anlatılar dilden dile anlatılarak o toplumdaki olayı anlatan ilk birey değil, bütün toplumun ortak malı olur.

Hikaye etme eğilimi ve onu dinleme ihtiyacı, anlatıyı uygarlık tarihi boyunca insanların doğal yoldaşı yapmıştır. Anlatılar kendilerini herhangi bir yöresel ve sosyal havaya uyarlayabilirler. Geçmişe dayalı ve önemlidirler; ama aynı zamanda yeni ve günceldirler. Bu yüzden anlatım süreklidir (Dègh 2006:203). Söz konusu süreklilik anlatıların her zaman aynı yapı ve içeriğe sahip olacağı anlamına gelmez. Çünkü bu anlatıları anlatan ve dinleyen insanların zihni ve yaşadıkları ortam, hayat tarzı, içinde buldukları kültürel ve sosyal şartlar da değişmektedir. Başka bir ifadeyle değişen zamana ve zemine göre birtakım unsurlar revaçtan düşer, kayıplar oluşur. Bu durum yeni anlatım türlerinin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Ancak bu, eski

anlatılara ait hususların büsbütün ortadan kalktığı manasına da gelmemektedir (Boyras 2008:107).

Eski çağlardan bu yana insanlar hep hikaye etmeye ihtiyaç duymuşlardır. Günümüzde teknolojinin gelişmesi çerçevesinde ortaya çıkan televizyon, uydu anten, internet, cep telefonu ve diğer iletişim araçlarının bulunmasına rağmen yine de insanlar sözlü gelenekten vazgeçtikleri söylenemez. Bu ihtiyaç başka bir tarzda giderilmeye çalışıldığı söylenebilir. Burada üzerinde durduğumuz nazarla ilgili anlatılar da sözlü geleneğin günümüzdeki şekli sayılır.

Farklı konularla ilgili olan bu anlatılar günümüzdeki sözlü anlatı türleri arasında önemli bir yer tutmuştur. Yukarıda da belirtildiği gibi teknolojinin gelişmesi, sözlü geleneğe gölge düşürmüştür. Eskisi kadar, destan, halk hikâyesi, masal ve efsaneler anlatılmamaktadır. Ama buna rağmen insanlar sözlü geleneğe olan ihtiyaçlarını gidermek için söz konusu ürünlerin yerini tutacak yeni ve çağa uygun anlatı türlerine başvurdukları söylenebilir. Bu anlatıların, çağımıza uygun motif, unsur, heyecan verici ve gündelik olayları içermiş olması önemini artırır.

Nazara gelme veya nazar değme konusu da ideolojileri ve inanç tarzları ne olursa olsun günümüzde insanların birçoğu tarafından benimsenmiş olmasından dolayı söz konusu anlatıların ortaya çıkmasına yol açtığı söylenebilir.

Günümüzde hayat koşuluna uygun olarak ortaya çıkan, dilden dile anlatılan, anlatılırken bazı eklemelere ve çıkarmalara uğrayan ve halkın ortak malı olan yeni anlatı türlerini tespit etmek, derlemek ve kültür hazinesine kazandırmak halkbilimi araştırmacılarına düşer.

Çalışmaya alınan anlatı metinlerinin içerik ve yapı özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

A. Anlatıların Yapı Özellikleri

1. En fazla dört veya beş satırlık bir paragraftan oluşur.
2. Anlatıların çoğu "Bir gün" sözü ile başlar.
3. Anlatılar mensur olup manzum ifadeler içermemektedir.
4. Anlatıların en heyecanlı bölümü sonuç bölümüdür.
5. Anlatıcı, aynı anlatıyı farklı yerlerde farklı bir üslup ve tarzla anlatabilir.

6. Anlatılar, gerek Arapça gerek Irak Türkmen Türkçesi ile olsun sade ve basit bir üslupla anlatılır.
7. Anlatılar kısa ve özettir.

B. Anlatıların Muhteva Özellikleri

1. Hayatın farklı yönlerini ele alır.
2. Olayların çoğu yaşanmış olaylardır.
3. Olayı anlatan kişi ya kendisi bizzat olayı yaşamış ya da başkasının başından geçenleri üçüncü şahıstan duymuş ya da olayı yaşayan kişiden dinlemiştir.
4. Anlatılar dilden dile yayılırken abartı unsuru katılır.
5. Anlatılarda başrolü oynayan yani nazarı kötü olan kişinin adı ender bir şekilde anılır.
6. Anlatıdaki olaylar günümüzde cereyan eder.
7. Anlatılarda nazarı kötü olan kişi nesnenin, varlığın veya karşısındaki kişinin üzerindeki olumsuz etkisi, çoğu zaman birkaç dakika veya birkaç saat içerisinde gerçekleşir.
8. Anlatıların çoğu dinleyicide heyecan uyandırır.
9. Anlatıların bir kısmı komik unsurlar ve sonuçlar içerir.
10. Anlatılar genellikle nazarın olumsuz etkisiyle sonuçlanır.

Bu çalışmaya alınan metinler, farklı açılardan tasnif edilebilir.

A. Olayı anlatan kişi açısından metinler şu şekilde tasnif edilebilir.

1. Olayı anlatan kişinin bizzat veya kendisine ait olan bir nesne veya bir kişinin zarara uğradığı anlatılar:
2,5,6,7,9,12,15,16,22,25,28,29,32,38,52,53,56,59,61,63,64,65,66,68,69,
71,72,73,77,80,82,86,87,88,89,92,93,94,95,96,
2. Olayı anlatan kişinin olayı bizzat gördüğü anlatılar:
3,4,8,13,20,21,23,24,31,39,40,44,51,54,55,57,58,60,62,67,70,74,75,76,7
9,78,81,83,
84, 85,91,97,98,100.
3. Olayı anlatan kişi olayı başkasından duyduğu anlatılar:
1,10,11,14,17,18,19,26,27,30,33,34,35,36,37,41,42,43,45,,46,47,48,49,5
0,90,99.

B. Zarara uğrayan taraf veya nesne açısından anlatılar şu şekilde tasnif edilebilir:

1. İnsanın fiziksel olarak zarara uğradığı anlatılar: 1,2,3,8,10,12,13,15,17,20,21,23,25,30,31,39,42,47,51,61,66,67,70,74,75,79,84,86,93,95,99.

2. Nesne, canlı-cansız varlık veya diğer eşyaların hasara uğradığı anlatılar:

4,6,7,9,11,14,16,18,19,22,24,26,27,28,29,32,33,34,35,36,37,38,40,41,43,44,45,46,48,49,50,52,54,55,56,57,58,59,60,62,63,64,65,68,71,72,73,74,76,77,78,81,82,83,85,87,88,89,90,91,92,94,96,98,100.

3. Kararı alınan, niyeti edilen işin gerçekleşmediği ve her türlü ilişki ve bağların bozulduğu anlatılar: 5, 53, 69,70, 80, 97.

Anlatı Metinleri

1. Komşumuzun güzel bir kız varmış. Kız akrabası ile evlenip düğünde oldukça güzel bir fistan giymiş, hazır bulunan herkes onun üzerinden gözlerini kaldırmadığı için, kızcağız evlilikten birkaç gün sonra kansere yakalanmış ve vefat etmiştir.

2. Dört aylık hamileydim. Hiç çocuğu olmayan arkadaşım bana "Bu güne kadar çok hamile kadın gördüm, hep yüzleri şişmiş ve çirkin oluyorlardı. Ancak sen sanki hiç hamile değilmişsin gibi, daha da güzel olmuşsun" dedi. Birkaç gün sonra bel ağrısına yakalandım ve bu ağrı bir ay devam etti. Bir ay sonra düşük yaptım.

3. Ortaokuldayken sınıfta çok çalışkan bir arkadaşım vardı. Çalışkanlığından dolayı okul müdürü ve öğretmenler onu ödüllendirdi. Bu durumu gören diğer sınıf arkadaşım ona "Keşke ben de senin gibi olsaydım" dedi. Birkaç gün sonra çalışkan arkadaşım sinir krizi geçirdi ve kitaplarını yırtıp attıktan sonra okulu terk etti.

4. Bir gün arkadaşımı babamın arabasına bindirdim ve birlikte dolaştık. Arkadaşım "Babanın arabası gibisini hiç görmedim çok güzel bir araba" dedi. Ertesi gün sıfır olan araba çalışmadı.

5. Geçen yıl ailemle birlikte Türkiye'ye gitmeye karar verdik. Yolculuktan bir gün önce bunu nazarı kötü olan akrabamıza söyledim.

- Akşam eve dönünce Türkiye'de 15 Temmuz Darbe Girişimi'nin yaşandığı haberini televizyonda gördüm. Babam da gitmekten vazgeçti.
6. Fakültenin ikinci sınıftayken İngilizce dersinde yüksek not aldım. Yüksek not aldığımı duyan sınıf arkadaşlarım beni görünce hep ne kadar şanslısın gibi sözler bana işittiriyordu. Bir sonraki sınavda sıfır not aldım.
7. Bir gün güzel desenli bir süt bardağını satın aldım. Kardeşim onu benden istedi ama ben vermedim. Ertesi gün sütü bardağa koyarken bardak hemen çatladı.
8. Bir gün ablam yüksek topuklu bir ayakkabı aldı ve onu akrabamızın düğününde giydi. Onu gören bir akrabamız "Ayakkabın güzeldir" dedikten birkaç dakika sonra ablam herkesin önünde düştü ve ayağı kırıldı.
9. Bir gün babam bana güzel bir kol saatini aldı. Koluma taktığımda okuldaki arkadaşım gözleri kolumdan ayırmadı. Eve döndüğümde saat elimden düştü ve kırıldı.
10. Bir gün evli olan arkadaşım bir kot pantolon satın almıştır. Eşi ile dışarı çıkınca pantolonu giymiş ve kayınvalidesi onu görünce "Bu ne güzellik" dedikten sonra kız eşi ile evden çıkmak üzereyken ayakları burkulmuş ve yere düşmüştür.
11. Evli olan bir arkadaşım yeni bir telefon satın almış; baldızı telefonu almak istemiş ancak arkadaşım vermemiş. Aradan bir saat geçmeden telefon kendiliğinden kapanmış ve bozulmuştur.
12. Bir gün kuaförden yeni geldim ve saçıma yeni bir kesim yaptırmıştım. Komşumuz beni görünce bana "Kız bu ne güzellik?" dedi. On metre ilerlemeden ayaklarım burkuldu ve yere yığıldım.
13. Üniversitede kirpiği çok uzun ve güzel bir arkadaşım vardı. Daha ilk sınıftayken bir diğer sınıf arkadaşım ona "Kirpiğin çok güzel yapay mı yoksa?" diye sordu. Ertesi gün arkadaşımın kirpiği düşmeye başlamıştır.
14. Bir gün arkadaşımın kardeşi yeni bir araba satın almıştır. Arabayı evin avlusuna park etmeye çalışırken komşuları onu görmüş ve "Ne kadar güzel bir araba" der demez araba evin kapısına çarpmış ve büyük zarar görmüştür.

15. Bir gün el parmağımın tırnaklarını uzattım, boyattırıp manikürünü yaptırmıştım. Arkadaşım "Vay be ne kadar güzel tırnakların var" dedi. Eve döndüğümde tırnaklarım hemen kırıldı.
16. Bir gün yeni bir klima almış ve evin salonuna taktırmıştık. Bizi ziyaret eden kayınvalidem "Ne kadar güzel, bu klima kadar evi soğutan bundan evvel görmemiştin" dedi. Aradan yarım saat geçmeden elektrik kabloları yandı ve klima da hemen bozuldu.
17. Yeni evlenen teyzem güzel bir kız çocuğu olmuştur. Üç yıl önce evlenen ve çocuğu olmayan kuzenim (Halamın kızı) haberi duyar duymaz onu ziyaret etmiş ve "Senin şansın benimkisinden daha güzel, bak işte hemen çocuğun oldu" demiş. Ertesi gün çocuk fena şekilde hastalanmış ve hastaneye yatırılmıştır.
18. Geçen yıl babam evimizin bahçesine güzel bir bitki ekmiştir. Bitki kısa bir süre sonra yeşermiş ve güzel olmuş. Bunu gören komşumuz babama "Bu bitki nasıl olur da bu kadar hızlı bir şekilde büyüdü ve güzel oldu" dedi. Ertesi gün bitki sararıp solmaya başlamıştır.
19. Bir gün büyük dayım bir gömlek almış. Küçük dayım gömleği beğenmiş ve kendisine vermesini istemiştir. Büyük dayım gömleği vermemiş; yarım saat sonra giymek için ütülerken gömleği yakmıştır.
20. Bir gün arkadaşımınla birlikte sokakta yürürken oldukça endamlı güzel bir kız gördük. Arkadaşım "Güzele bak" der demez kızın ayakları burkuldu ve yere yığıldı.
21. Arkadaşım güzel bir motosiklet almıştır. Mahallemizdeki diğer arkadaşlar motosikleti görür görmez ağızlarını açtılar. Kimse ona hayırlı uğurlu olsun bile demedi. Ertesi gün arkadaşım motosikleti kullanırken kaza yapmış, motosiklet büyük hasara uğramış ve kendisinin de kolu kırılmıştır.
22. Bayram için güzel bir fistan satın almıştım. Evimize gelen teyzeme göstermek için giydim. Teyzem fistanın çok güzel olduğunu söyledi. Ben de o sırada evin avlusuna doğru yürüyordum. Bayram şenliği münasebetiyle havaya atılan havai fişeklerden biri fistanı isabet etti ve fistan yandı. Az kaldın ben de yanıyordum.
23. Ağabeyim vücut geliştirme programına başlamıştır. Kısa bir süre sonra vücudu çok güzel olmuş ve kasları göze çarpmıştır. Ağabeyimden

bir yıl önce vücut geliştirme programına başlayan bir arkadaşımız ağabeyimin vücuduna dalıp ne kadar hızlı bir şekilde bu hale geldiğini ağabeyime söylemiştir. Aynı günde ağabeyim dambıl kaldırırken elinden düşmüş ve omzu kırılmıştır.

24. Bir gün babam arabasını yıkadı. Yan komşumuz arabanın ne kadar temiz ve güzel olduğunu babama söyledi. Ertesi gün araba çalışmadı.

25. Mahalle futbol takımımızda çok hızlı koşan iyi bir oyuncu arkadaşımız vardı. Bir gün komşumuzun kuzeni misafirlğe gelmiştir. Arkadaşımızın maçta ne kadar hızlı koştuğunu görünce "At gibi hızlıdır" deyince arkadaşımız yere düşmüş ve bacakları kırılmıştır.

26. Evin avlusunu güneşten korumak amacıyla komşumuz bir gölgelendirme çadırını satın almıştır. Bunu gören diğer komşularımız bakakaldılar. Aradan birkaç gün geçtikten sonra çadır yanmış ve yangın evin içine de sıçramıştır.

27. Arkadaşım yeni bir telefon almıştır. Onun arkadaşı telefonun süper bir telefon olduğunu söyler söylemez telefon yere düşmüş ve ekranı kırılmıştır.

28. Bir gün beyaz renkli güzel bir ceket satın almıştım. Ertesi gün işyerinde onu giymiştim. İş arkadaşım "Kız bu ne kadar güzel bir ceket" dedikten beş dakika sonra üzerime çay döküldü ve ceket mahvoldu.

29. Bir gün annem çok güzel bir çift küpe almış ve eve dönünce kulağına takıp halama göstermiştir. Daha sonra ikisi birlikte komşumuz gitmiştir. Eve dönünce küpelerin biri kaybolmuştur.

30. Arkadaşım kuaföre gitmiş ve saçını yeni modalara uygun kestirmiştir. Saç kesimi bitirdiğinde salonda oturan bir başka kadın ona "Mankenler bile senin kadar güzel değil" demiştir. Arkadaşım salondan çıkınca araba ona çarpmış ve hastanelik olmuştur.

31. Ablamın yeni doğan erkek çocuğu kısa bir süre sonra dişleri inci gibi çıkmıştır. Bunu gören kuzenim çok kıskanmıştır. İki gün sonra çocuk fena halde hastalanmış ve iki gün sonra vefat etmiştir.

32. Yeni bir saç kurutma makinesini satın almıştım. Çok iyi bir makine olduğunu söylediğim yurttaki oda arkadaşım benden ödünç istemiştir. Arkadaşım bana geri verince elektrik prizine takar takmaz makine bozuldu.

33. Arkadaşım yeni bir takım elbise almış ve ertesi gün okula gitmiştir. Onu gören arkadaşlarından biri "Damat gibisin" der demez ceketin üzerine sigara düşmüş ve yakmıştır.
34. Evde kalmış komşumuz bir düğüne gitmiş; düğün arabasının çok güzel bir şekilde süslediği görünce hayranlığını gizlememiş ve "Keşke benim de düşün arabam bu şekilde olsun" demiştir. Gelinle damat arabaya binince araba çalışmamış ve mecburen başka bir arabaya binmişlerdir.
35. Dayımlar yeni satın aldıkları eve taşınmak için evin boyasını badanası yapmış ve mobilya almıştır. Eve taşındıkları gün komşuları evlerine girmiş ve evin düzenli olduğunu görünce "Ne kadar güzel" demiş. On dakika sonra evin elektrik kabloları yanmış; evin duvar ve mobilyaları hasar ve telef olmuştur.
36. Evli olan arkadaşım, evi için yeni bir koltuk takımı ve soba almıştır. Ona misafiriğe giden komşusu, koltuk takımı ve sobayı görünce gözü açık kalmıştır. Evden çıktıktan kısa bir süre sonra soba devrilmiş ve mobilyayı yakmıştır.
37. Annem yeni bir altın bilezik almış ve halamlara gitmiştir. Halam onun bileziğinden gözleri ayırmamış. Annem eve geri dönünce bileziklerden ikisinin yolda düştüğünü fark etmiştir.
38. Mezuniyet töreni için oldukça güzel bir fistan satın almıştım. Mezuniyet törenine katılmak üzere birlikte okula gitmek için evimize gelen arkadaşım beni görür görmez fistanın ne kadar güzel olduğunu söylemeden edemedi. Daha oturup bir çay içerken çay bardağı elimden düşüp fistanımı mahvettim.
39. Arkadaşım çok yakışıklı bir erkekle nişanlandı. Nişanlısının fotoğraflarını okuldaki arkadaşlarımıza gösterince herkes nişanlısının çok yakışıklı olduğunu ve keşke onun kadar yakışıklı bir erkek kendileri istemeye gelsin demiştir. Aradan üç gün geçtikten sonra bir çarşıda meydana gelen patlamada arkadaşımın nişanlısı şehit olmuştur.
40. Kardeşim güzel bir köpek satın almıştır. Komşumuzun oğlu köpeği görür görmez beğenmiş ve kendisine verilmesini istemişse de kardeşim köpeği vermemiştir. Ertesi gün sabah uykudan kalktığımızda köpeğin öldüğünü gördük.

41. Arkadaşım güzel bir altın yüzük almıştır. Eve dönünce arkadaşı ile karşılaşmış ve yüzüğü ona göstermiştir. Arkadaşı da yüzüğün çok güzel olduğunu ve kaçta satın aldığını sormuştur. Arkadaşım eve dönünce altın yüzüğün iki parçaya ayrıldığını görmüştür.
42. Kuzenim gözlerine lens satın almıştır. Takınca komşusu onu görmüş ve ağzı açık kalmıştır. Ertesi gün kuzenimin gözünde iltihap olmuş ve daha sonra cerrahi bir operasyon geçirmiştir.
43. Arkadaşım evinde beslemek üzere iki muhabbet kuşunu satın almıştır. Onları komşusu görmüş ve ne kadar güzel olduklarını söylemiş. Ertesi gün her iki muhabbet kuşu ölmüştür.
44. Üniversite arkadaşım çok pahalı ve kaliteli bir fotoğraf makinesi satın almıştır. Birkaç gün sonra bizi çekmek için okula getirdiğinde arkadaşım onu ödünç istemiştir. Ancak bizimkisi vermedi. Eve dönünce fotoğraf makinesini otobüste unutmuştur.
45. Amcam bir gün evine güzel bir avize almış ve salonda astırmıştır. Evlerine gelen arkadaşı avizeyi görmüş ve çok güzel olduğunu söyler söylemez avize yere düşmüş ve paramparça olmuştur.
46. Arkadaşım çok güzel bir el çantasını satın almış ve ablası çantayı almak istese de ona vermemiştir. Akşam saatinde tırnaklarına oje sürerken oje kutusu çantanın üzerine düşmüş, çanta boya ile lekelenmiş ve kullanılamaz hale gelmiştir.
47. Bir gün babam ağabeyime yeni bir bisiklet satın almış. Amcamın oğlu bisikleti görünce kıskançlığından ağlamış. Ağabeyim bisiklete binerken araba ona çarpmış ve bacakları kırılmıştır.
48. Babam çok kaliteli bir tespih satın almıştır. Kahvehanede arkadaşı tespihi görmüş ve beğendiğini söyler söylemez tespihin ipi kopmuş ve tespih taneleri yere düşmüştür.
49. Mahallemize yeni taşınan bir komşumuzun nazarı çok kötüymüş. Mahallemizin başındaki lüks evi görünce hep ona dalıyormuş. Aradan birkaç gün geçtikten sonra lüks evin önünde bir bomba yüklü araç infilak etmiş ve ev yerle bir olmuştur.
50. Amcamın arkadaşı bir gün yeni bir araba satın almıştır. Arabası ile mahalleye girer girmez kötü nazarlı komşusu onu görmüş ve arabasına

bakakalmıştır. Daha mahallenin ortasındaiken arabanın lastiklerinden iki tanesi birden patlamıştır.

51. Bir gün arkadaşlarımı öğlen yemeğine davet etmişim. Sofraya babam da katılmıştır. Yanımda oturan arkadaşım babamın kaç yaşında olduğunu bana sordu. Ben de "Babam 50 yaşındadır." dedim. O da "Daha küçük görünüyor." der demez babam yemeğini yerken dilini ısırıldı ve kan akmaya başladı.

52. Bir gün yeni satın aldığım sıfır arabamı evimizin önüne park ediyordum. Komşumuz çıktı ve bana "Sonunda parana kıyıp çıkardın demek." dedi. Aradan on dakika geçtikten sonra arabamın camı önden çatladı.

53. Kahvede arkadaşım Ali ile birlikte oturuyorduk. Telefonum çaldı ve ustam bana "Yarın işimiz olacak hazırlan" dedi. Telefonu kapattıktan sonra Ali bana "Yarın 25.000 Irak Dinarı kazanacaksın, bu aralar rızkın bol" der demez ustam tekrar beni aradı ve yarınki işin iptal olduğunu bana söyledi.

54. Nüfus dairesinde işimiz vardı, mevsim yazdı; havalar da çok sıcaktı. O sırada biz bekleme salonunda oturuyorduk. Salonda klima çalışıyordu ve salon içinde hava çok soğuktu. Arkadaşım "Şansa bak, biz dışarıda sıcakta kavrulurken buradakiler soğuk hava altında keyif sürsün" dedi. İşlemimi yapmak üzere başka bir odaya girdik, biraz sonra bekleme salonuna tekrar döndüğümüzde klimanın bozulduğu ve kablolarından duman çıktığını gördük.

55. Evimize çok büyük ekranlı yeni bir televizyon satın aldık. İki gün sonra arkadaşım bize geldi. Çıkarken "Televizyonunuzdaki görüntü harika; gerçek gibidir, nereden aldınız? dedi. Çıktıktan beş dakika sonra televizyon kablolarından duman çıktı; ekran söndü ve kapkara oldu.

56. Arkadaşımı bisikletime bindirip birlikte dolaşıyorduk. Arkamda oturan arkadaşım bana "Bisikletin uçak gibi uçuyor, kaç paraya aldın, ben de aynısından almak istiyorum" dedikten beş dakika sonra bisiklet arızalandı ve eve kadar yürüyerek onu ite ite geri döndük.

57. Arkadaşım ile birlikte yürürken karşımıza sıfır arabaları yüklemiş uzun bir araç gördük. Arkadaşım "Keşke bu arabaların hepsini bana verseler" dedikten birkaç dakika sonra kamyonun lastiği bir çukura girdi

ve taşıdığı araçlardan biri düşerken diğerleri birbirine çarparak camları kırıldı.

58. Yeni bir dizüstü bilgisayar almıştım. Yeni programlar yükletmek için bu işlerden anlayan arkadaşımı evimize çağırdım. Arkadaşım istediğim programları yükledikten sonra bana "Bilgisayarın harika, performansı ve hızını çok beğendim, şayet satmak istiyorsan ben alacağım" dedi ve gitti. Akşam bilgisayarımı açtığımda yeğenimim sıcak çay bardağını üzerine döktü ve bilgisayarın ekranı yandı.

59. Yeni bir kot pantolon satın almıştım ve ertesi gün giyip okula gitmiştim. Arkadaşım beni görür görmez "Vay be pantolon sana çok yakışmış, nerden, ne zaman kaçta aldın ... gibi sorular sorduktan sonra bir saatliğine pantolonların kumaşı ve modelleri ile ilgili benimle konuştu". Eve döndüğümde ağabeyimin kapıları boyadığını bilmiyordum, kapağıya yaslanınca pantolonum mahvoldu ve onu atmam zorunda kaldım.

60. Bir gün arkadaşım ile birlikte okuldan dönerken dolmuşta bindik. Arkadaşım bana "Dolmuşun güzelliğine, temizliğine mevcut konforuna bak" dedikten birkaç dakika sonra dolmuşta arkadan bir otobüs çarptı ve çok hasar uğrattı.

61. Mahalle takımı olarak ikinci vaktinden sonra karşı mahalle ile futbol maçı oynadık. Maç bitikten sonra evimize dönünce yarım saat sonra kuzenim beni aradı ve halı sahayı kiralayıp maç oynayacaklarını söyleyerek benim de oynamamı istedi. Ben de halı sahaya gittim ve maça katıldım. İkinci yarıda akşamki maçta benimle aynı takımda oynayan arkadaşım halı sahanın yanından geçti ve bana "Sende de ama takat ve güç var, hiç yorulmadın mı? daha ilk maçın bitmesi üzerine iki saat bile geçmedi" dedi ve maçı seyretmeye başladı. Beş dakika sonra fena şekilde yere düştüm ve sakatlandım. Bir ay boyunca futbol oynayamadım

62. Facebook'ta arkadaşım ile mesajlaşıyorduk. Bana "Elektrikler sizde nasıl, kaç saat kesiliyor?" Ben de ona "Çok şükür iki gündür hiç kesilmiyor" dedim. O da bana "Ama da şanslısınız" dedikten iki dakika sonra elektrikler 24 saat boyunca kesildi.

63. Arkadaşım ile birlikte lokantada yemek yiyorduk. Kolumda birkaç gün önce aldığım marka saatim vardı. Bana "Kol saatini nerden aldın, kaçta aldın" diye sordu. Yemeğimizi bitirdikten sonra lavaboya gittim ve elimi yıkadım. Elimini yıkarken saatimin içine su girdi ve hemen arızalandı.

64. Yeni bir spor ayakkabı satın aldım ve maçta giydim. Takım arkadaşım "Ayakkabıya bak süper ya" dedikten birkaç dakika sonra ayakkabım yırtıldı.

65. Benim bir mağazamın karşısında da yine bir elbise mağazası var. Bir gün sabah mağazamı açarken karşıdaki mağaza sahibi bana "Biraz da kapat biz satış yapalım" dedi. Ertesi gün mağazamın elektrik kabloları yandı ve büyük hasara uğradım.

66. Oğlum Ahmet küçükken oldukça güzel ve tatlı bir çocuktur. Bir gün misafirlığe gidecektik, eşim ona güzel elbise giydirmişti. Gittiğimiz ev sahibinin eşi oğlumun görünür görünmez ağız açık kaldı ve ikide bir ne kadar güzel ve tatlı olduğunu yüzümüze söyledi. Eve dönünce oğlum hastanelik oldu.

67. Kahvede arkadaşım ile birlikte oturup nargileyle çay içiyorduk. Oradan tanıdık bir arkadaşımız geldi ve selam verip yan masada oturdu. Vücut geliştirme programına girdiği için gelen arkadaş oldukça güzel bir vücudu vardı. Yanımda oturan arkadaşım "Keşke benim de vücudum bunun gibi olsa" dedi. Birkaç dakika sonra nargileyi taşıyan çalışan yanımızdan geçerken fiziki güzel olan arkadaşın üzerine nargilenin kömürünü döktü ve bacaklarını yandırdı.

68. Bir gün hem benim hem de arkadaşımın telefonu arızalandı. Tamir etmek üzere telefon tamircisine gittik. Tamirci benim telefonumun arızasını hemen düzeltti. Arkadaşıma "Seninki yarın bitecek" dedi. Yolda dönerken arkadaşım bana "Sen benden daha şanslısın, senin telefonunu hemen düzeltti" dedi. Eve geldiğimde telefonum kendiliğinden söndü ve tekrar arızalandı.

69. Türkiye'ye gitmek için bir turizm şirketinde rezervasyonumu yaptım. Tam yarın çıkacaktık. Arkadaşım beni gördü ve "Yarın çarşıda işim var benimle gelir misin?" dedi. Ben de ona yarın Türkiye'ye seyahate gideceğimi söyleyince o "Vay canına ikide bir gezmeye gidiyorsun,

dünya sana güzel" dedikten beş dakika sonra şirketten beni aradılar ve seyahatimizin ertelendiği söylediler.

70. Bir gün teyzemin oğlu ile birlikte alışveriş merkezinde dolaşıyorduk. Teyzemin oğlu uzaktan gördüğü iki arkadaşımıza işaret ederek bana "Şunlar hiç küsmüyor, kavga etmiyorlar. Hep iyi geçiniyorlar" dedi. Gece eve döndüğümde bir başka arkadaşım beni aradı ve alışveriş merkezinde gördüğümüz iki arkadaşın fena bir şekilde kavga ettiklerini ve birbirlerini yaraladıklarını söyledi.

71. Telefoncunun yanından geçerken telefonumu elimde tutuyordum. Telefoncu dükkanından mahalledeki komşumuz çıktı ve bana "Telefonuna bakabilir miyim? benimkisi de aynı modelden" dedi. Ben de kendisine telefonumu verdim. Biraz baktı tuşlara bastı ve "Ne kadar hızlı benimkisi öyle değil" dedi ve telefonu elime verdi. Ertesi gün sabah kalktığımda telefonum çalışmıyordu.

72. Yeni bir kolye satın aldım ve okula gidince boynuma taktım. Kolyeyi gören sınıf arkadaşım ne kadar güzel olduğunu söyledi ve kendisine vermeme istedi. Ben de vermeyince kolyenin zinciri kesildi ve yere düştü.

73. Arkadaşım ile birlikte mağazaya gittik ve kendime güzel bir gömlek satın aldım. Arkadaşım da aynı gömlekten almak istedi, ancak gömlekten sadece bir adet kalmıştı. Arkadaşım yol boyunca "Keşke bir tane daha kalsaydı ben de alsaydım" dedi. Eve yetişince gömleği takside unuttuğumu fark ettim.

74. Ağabeyimin oldukça tatlı bir kız çocuğu var. Bize ziyarete gelen komşumuz çocuğu görür görmez "Vay be çocuk değil, meleğe benziyor" dedikten yarım saat sonra çocuk merdivenden düştü ve bacağı kırıldı.

74. Arkadaşım ile birlikte arabayla dolaşmaya gittik. Trafığe takılınca yanımızda nazarı çok kötü olan çocukluk arkadaşımızı gördük ve selam verdikten sonra "Arabanızın ışığı ne kadar süper" dedi. Trafikten biraz ilerledikten sonra arabanın ışıkları bozuldu.

75. Evimizin cephe kısmında bazı onarımlar yaptırдық. Onarımlar tam bitmek üzereyken kalfa merdivene çıkıp duvarın son boyamasını

yaparken oradan kötü nazarlı yaşlı komşumuz geçti ve "Evinizin cephesi süper oldu" der demez kalfa merdivenden düştü ve kolu kırıldı.

76. Oldukça nazarı kötü olan yaşlı bir komşumuz var. Her evimize girdiğinde başımıza kötü bir şeyler gelir. Bir gün evimize girdi ve salonda babamla oturup sohbet ederken duvarda aslı tabloyu gördü ve çok güzel olduğunu söyledi. Aradan beş dakika bile geçmeden tablo kendiliğinden düşüp kırıldı.

77. Yeni açtığım mağazam için oldukça güzel dekorasyonlar yaptırdım. Mağazamın açılış gününde hiç tanımadığım bir kadın geldi ve açık bir şekilde mağazanın ne güzel olduğunu hasret çekerek söyledi. İki gün sonra mağazamın önünde patlama oldu ve büyük hasara uğradı

78. Ramazan ayında yeni bir derin dondurucu satın almıştık. Bize misafiriğe gelen halam ne kadar da kaliteli bir derin dondurucu dedikten on dakika sonra makine bozuldu.

79. Kardeşim küçükken çok tosun ve tatlıydı. Evimize gelen annemin kuzeni onu görünce yanaklarını ısırıp çok tatlı bir çocuk olduğunu bir defadan fazla tekrarlayıp durdu. Kısa bir süre sonra kardeşim üzerine sıcak çay döküldü ve karnı ile elleri yandı.

80. Çok iyi bir arkadaşım vardı, aramızda ailevi bağlar bile oldu. Bizim bu samimiyetimizi gören arkadaşımız, keşke benim de sizin gibi arkadaşım olsaydı dedikten sonra ertesi gün arkadaşımınla küstük ve uzun yıllardır konuşmuyoruz.

81. İçinde renkli balıklar bulunan yeni bir akvaryum satın aldık. Evimize gelen komşumuz akvaryumu görür görmez hayranlığını hiç gizlemedi ve yarım saatten fazla akvaryumun yanından ayrılmadı. Evimizden çıkınca "Ben de bunun gibi bir akvaryum alacağım çok güzel" dedikten sonra akvaryumun camı çatladı.

82. Şorca¹ çarşısından bir ayakkabı satın aldım. Dolmuşa binerken aynı mahallede oturan komşumuzu gördüm. Yolda ayakkabımı görünce "Bunu nereden aldın, derisi çok iyi; ben de almak istedim ama hiç bulamadım" dedi. Eve girdiğimde ayakkabının tabanında çatlaklık meydana geldiğini gördüm.

¹ Başkent ve hatta Irak'ın en büyük alışveriş merkezlerindedir.

83. Elektriklerin kesildiği zaman evde çalıştırdığımız jeneratörümüzü gören komşumuz bir gün "Ne kadar şanslısınız jeneratörünüz de hiç durmuyor" dedikten sonra bir saat geçmeden jeneratörümüz arıza yaptı ve durdu.

84. Annem Mekke'den yeni dönünce komşular onu ziyaret etme geldiler. Komşumuzun biri anneme "Mekke sana iyi geldi, çok gençleşmişsin" dedi. Ertesi gün annem banyo yaparken ayakları burkulmuş, yere düşmüş ve bacağı kırılmıştır.

85. Bir gün evde oturup maç izlerken arkadaşım aradı. Ne yaptığımı sorunca ben de maç izlediğimi söyledim. O da "Ben de yanına geleceğim" söyledi. Eve gelince beraber maç izlerken "Televizyonun ekranı ne kadar büyük ve güzel bir görüntüsü var, sanki sahada oturuyoruz" dedi. Salonumuzun duvarında asılı olan büyük ekranlı televizyonumuz akşam kendiliğinden yere düşüp paramparça oldu.

86. Motosikletime binip çarşıya giderken arkadaşımı yolda gördüm ve arkama bindirdim. Çarşıda onu indirince bana "Motosikleti ne kadar güzel ve profesyonelce kullanıyorsun, helal olsun" dedi. Çarşıdan eve dönünce motosikletimi kullanırken bana bir araba çarptı ve bacağımla kolum kırıldı.

87. Telefonuma bir kulaklık satın aldım. Sınıf arkadaşım kulaklığı benden istedi. Ben de verdim. Bir saat sonra kulaklığımı ondan isteyince vermek istemedi ve çok beğendiğini söyledi. Israr edince geri verdi. Okuldan eve dönünce çalıştırdığımda bozulmuştur.

88. Siyah bir cep cüzdanını aldım. Ağabeyim benden istedi, ama vermedim. Akşam evden çıkınca cüzdanımı kaybettim.

89. Yüksek topuklu bir ayakkabı aldım ve komşumuzun nişan partisine gittim. Diğer komşumuz beni görünce "Ayakkabın da çok güzelmiş kız" dedi. Nişan partisi daha bitmeden ayakkabının topuğu kırıldı ve yere düştüm.

90. Amcam sıfır bir araba almış ve komşusu onu görünce "Ne kadar çabuk tüccar oldunuz da sıfır araba alabildiniz" demiş. Amcam kısa bir mesafe gittikten sonra arabasını bir kamyon basmış ve canını zor kurtarmıştır.

91. Mahallemize yakın olan ana caddenin kenarında arkadaşım ile birlikte duruyorduk. Uzaktan hızlı bir şekilde yol alan bir kamyonu gördük. Arkadaşım "Ne kadar hızlı gidiyor" der demez kamyon bariyerlere çarptı ve devrildi.

92. Türkiye'deyken güzel bir yüzük aldım. Irak'a dönerken arkadaşım onu görünce ikide bir "Keşke bana da alıp getirseydin" deyip duruyordu. Aradan iki gün geçtikten sonra yüzüğü kaybettim. Ama nasıl, nerede ve ne zaman kaybettiğimi hiç bilmiyorum.

93. Uzun yıllar sevdiğim kızını nişanladım. Arkadaşım "Keşke ben de senin gibi sevdiğim kızını nişanlasaydım" dedi. Ertesi gün hastalanıp yatağa düştüm.

94. Bir yaz günü arabanın klimasını çalıştırıp eve dönerken yolda arkadaşımı gördüm ve onu bindirdim. Yolda arkadaşım "Kliman ne kadar soğutuyor, elimde olsa arabandan hiç inmeyeceğim" dedikten iki dakika bile geçmeden klima bozuldu.

95. Bir inşaatta işçilik yapıyordum. Sırtıma ağır yük taşıyordum. Bizimle aynı inşaatta çalışan bir işçi bana "Ama da güçlüsün hiç yorulmak bilmiyorsun" dedi. Aradan bir saat bile geçmeden yukarıya çimento taşıırken düştüm ve elim kırıldı.

96. Bir gün arabama bindim ve güneş gözlüğümü taktım. Oradan geçen komşumuz "Artist gibisin kardeş" der demez gözlüğümün camı çatladı.

97. Irak'ta 2014 yılında gerçekleşen seçim sonuçları iki dönem başbakanlık yapan Nuri Maliki yine oyların çoğunu kazanmış ve üçüncü dönem başbakan olmak için seçimde kazanan diğer parti temsilcileri ile müzakerelere başlamıştır. Nazarı çok kötü olan bir arkadaşım "Maliki ama da şanslı bir adamdır, dört yıl daha koltuğunda kalacaktır" dedikten bir gün sonra partilerin çoğu Maliki'ye güvenoyu vermemiş ve yeni bir başbakan seçmişlerdir.

98. Arkadaşım bir bakanın kızını ile evlendi. Düğünde diğer arkadaşım ona "Helal olsun, artık kayınpederin sana iyi bakacak" vb. gibi sözler sarf etti. Düğünden birkaç gün sonra Irak'ta yapılan kabine değişikliği sonucunda arkadaşımızın kayınpederi bakanlıktan çıkarıldı ve aradan bir ay geçmeden felç olup yatağa düştü.

99. Dayım 35 yıl boyunca memurluk yaptığı Ticaret Bakanlığı'ndan emekliğe ayrıldıktan kısa bir süre sonra 100 metrelik bir yeni ev yaptırmıştır. Evin inşaatı güzel bir şekilde yapıldığı için herkesin dikkatini çekmiştir. Eve taşınmadan önce dayımın eski komşusu yeni evin inşaatının tamamlandığını görmüş ve dayıma "Ne kadar güzel bir ev" demiş. Ertesi gün dayımın eşi eve girmiş ve taşınmadan önce eksiklikleri kontrol etmiştir. O esnada ani bir şekilde merdivenden düşerek kalp krizi geçirmiş ve vefat etmiştir.

100. İş arkadaşımın eşi vefat ettikten bir yıl sonra arkadaşım yeni biri kadınla evlendi. Bunu gören diğer arkadaşımız ona "Helal olsun ikide bir yeni bir kadınla evleniyorsun" dedi. Aradan iki haftadan az bir süre geçmeden arkadaşımın eşine bir araba çarptı ve hayatını kaybetti.

Değerlendirme ve Sonuç

Nazar konusu, insanoğlunun doğuşu yani Hz. Adem'in oğulları Kabil'in kendi kardeşi Habil'i kıskançlık yüzünden öldürmesinden günümüze kadar dünyanın her yerinde süregelen bir olgudur.

Çalışmamızın asıl amacı giriş kısmında da belirtildiği gibi nazarı, nerden, nasıl geldiği ve önüne geçmek için başvuru yolları araştırıp incelemek değildir. Çalışmanın asıl amacı nazarla ilgili halk arasında sözlü olarak dilden dile anlatılarak halkın ortak malı konumuna gelen anlatıları, sözlü kaynaklardan derlenmesi, yazıya geçirilmesi, ve incelenmesidir.

Çeşitli sözlü kaynaklardan derlenen yüz anlatı metni bu çalışmaya alınmıştır. Anlatı metinlerinin çoğu Arapça ve bir kısmı da Irak Türkmen Türkçesi ile çeşitli sözlü kaynaklardan derlenmiş; daha sonra özünü ve anlatış üslubunu korunarak, içeriğine sadık kalınarak Türkiye Türkçesine tercüme edilmiştir.

Nazarla ilgili anlatıların yapı ve muhteva özelliklerine bakıldığında halk edebiyatının diğer mensur ürünlerinden herhangi bir farkının olmadığı görülecektir.

Halk edebiyatı ürünleri ortaya çıktıkları milletin, halkın ve toplumun duygu, düşünce, kültür, benlik, hayata bakış tarzı, psikolojik yapısı ve gerçek kimliğini yansıtmış olmaları nedeniyle bu çalışmaya

alınan metinler de incelendiğinde farklı etnik ve dinî grupların, kültürlerin, dillerin bir arada yaşadığı ve yüzyıllar boyunca birçok medeniyetin mekanı olan Bağdat coğrafyasında yaşayan insanların kültürel kimliğini sergilediği görülmektedir.

Günümüzün hayat koşullarına uygun olarak halk arasında çıkan anlatıları derlemek, yazıya geçirmek ve incelemekle kültür hazinemizin zenginleştirilmesine katkı sağlanacaktır.

Teknolojinin geliştiği çağımızda halk edebiyatı ürünlerini yok olmaktan kurtarmak için onları tespit etmek, yazıya geçirmek ve dünyaya tanıtmak oldukça önemli bir görevdir.

Tespit edilen anlatılar, hacim açısından kısa olmalarına rağmen derlendikleri coğrafyada yaşayan insanların sosyo-kültürel, psiko-kültürel yapılarını ve hayata bakış tarzlarını yansıtmak açısından oldukça önemli oldukları ifade edilebilir.

Anlatılardan yola çıkarak Bağdat'ta yaşayan homojen halkın neyi sevdiği,- neden hoşlandığı, neden çekindiği, neye inandığı gibi sorulara cevap bulunabilir. Bununla birlikte farklı etnik ve dinî gruplara mensup olan halkın bir konu etrafında nasıl birleştiği ve hemfikir olduğu görülebilmektedir.

Çalışmaya alınan bu anlatıların, masal, halk hikayesi, efsane, memorat, fıkra vb. halk edebiyatı mensur türlerinin devamı olduğu söylenebilir.

Anlatılar, diğer mensur halk edebiyatı türleri ile benzerlik gösterdiği ve hatta bazı açılardan aynı olduğu söylenebilir.

Kaynak kişilerin isim ve bilgi listesine bakıldığında anlatıcıların 45 ile 21 yaş arasında olduğu görülmektedir. Bu da bize yeni yetişen nesil arasında da halk edebiyatı ürünlerinin varlığı hala canlı olarak yaşadığını göstermektedir.

Kaynakça

- EL-CEVHERİ, Muhammet (2011). **Mevsuat El-Turat Eşşabi**, 2.baskı, C.5, Mısır Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Yay. Kahire.
- BORATAV, Pertev Naili (1999). **100 Soruda Türk Folkloru (İnanışlar, Töre ve Törenler, Oyunlar) (Türk Halkbilimi II)**, K Kitaplığı, İstanbul.
- ÇAĞIMLAR, Zekiye (2004). "Adana Halk İnançları İçinde Nazara Bağlı Hastalık, Ölüm Anlatıları ve Bunlardan Korunmak İçin Uygulanan Yöntemler", **Motif Dergisi**, 10 (38), s.4-9.
- SEVER, Mustafa. "Özdeşleşme, İçe Bakış ve Halk Anlatılar", https://www.academia.edu/5845210/Halk_Anlat%C4%B1lar%C4%B1_ve_%C3%96zde%C5%9Fle%C5%9Fme
- İLHAN, M. Emir (2017). "Sözden Yazıya, Yinelemeden Hatırlamaya, Ritüelden Estetiğe Devam Eden Anlatı`. **Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi**, 6 (2), 385-394.
- BOYRAZ, Şeref (2008). *Sözlü Anlatıların Sürekliliği Üzerine Düşünceler*”, **Folklor / Edebiyat**, Sayı: 54, Ankara, s. 105-118.
- KARADAĞ, Metin (2004). **Türk Halk Edebiyatı Anlatı Türleri**, 4.baskı, Ürün Yayınları, Ankara.
- KALAFAT Yaşar (2009). **Kodlar- Kültler -1 Türk Kültürlü Halklarda Karşılaştırmalı Halk İnançları**, Berikan Yayınevi, Ankara.
- DÈGH, Linda (2006). "Halk Anlatısı", (Çev. Zerrin Karagülle) **Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar I**, Yayına Hazırlayanlar M. Öcal Oğuz vd. Ankara, Geleneksel Yayıncılık.

Kaynak Kişiler:

1. Dua Ali 1992 Bağdat doğumlu, Üniversite mezunu
2. Tagrit Adnan, 1980 Bağdat doğumlu, öğretmen.
3. Adil Abbas 1986 Bağdat doğumlu, memur
4. Aziz Kemal 1979 Bağdat doğumlu, memur
5. Ali Hüseyin 1987 Bağdat doğumlu, esnaf
6. Lamis Cemal, 1990 Bağdat doğumlu, memur
7. Zehra İsam, 1983 Bağdat doğumlu, ev hanımı
8. Sema Cemal 1994 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi

9. Adnan Hamit, 1996 Bağdat doğumlu, Üniversite öğrencisi
10. Sura Celal, 1992 Bağdat doğumlu, ilkokul öğretmeni
11. Ammar Yasır, 1990 Necef doğumlu, memur
12. Merve Kasım, 1991 Bağdat doğumlu, ev hanımı
13. Melak Ziyat, 1994 Bağdat doğumlu, öğretmen
14. Kemal Tamir, 1990 Diyale doğumlu, memur
15. Seca Selah, 1997 Kut doğumlu, üniversite öğrencisi
16. Saat Gani, 1988 Hille doğumlu, esnaf
17. Zeynep Ali, 1965 Divaniye doğumlu, ev hanımı
18. Enmar Ali, 1995 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi
19. Samir Adnan, 1988 Bağdat doğumlu, polis memuru
20. Yusuf Selah, 1996 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi
21. Halit Velit, 1989 Bağdat doğumlu, esnaf
22. Zehra Emir, 1977 Bağdat doğumlu, öğretmen
23. Talal Vahit, 1983 Bağdat doğumlu, esnaf
24. Mahir Cemil, 1982 Bağdat doğumlu esnaf
25. Eyser Eyat, 1990 Bağdat doğumlu, mühendis
26. Cinan Vehap, 1981, Diyale doğumlu, öğretmen
27. Sami Hasan, 1988 Bağdat doğumlu, memur.
28. Ayhan Celal, 1986 Bağdat doğumlu, mühendis
29. İsra Mehdi, 1985 Samarra doğumlu, memur
30. Muna Aziz, 1973, Diyale doğumlu, öğretmen
31. Nur Kamil, 1990 Bağdat doğumlu, memur
- 32.Emel Ali, 1988, Samarra doğumlu, memur
33. Muhammet Ahmet, 1978 Bağdat doğumlu, memur
34. Suat Ammar, 1980 Bağdat doğumlu, ev hanımı
35. Yunus Ahmet, 1984, Bağdat doğumlu, esnaf
36. Enver Hüseyin, 1991 Hille doğumlu, esnaf
37. Sara Adil, 1989 Anbar doğumlu, ev hanımı
38. İnas Amir, 1987, Bağdat doğumlu, memur
39. Fatma Hasan, 1993 Bağdat doğumlu, memur
40. Ali Macit, 1986 Musul doğumlu, memur
41. Enmar Hamdi, 1986 Diyale doğumlu, memur
42. Yavuz Yusuf, 1990 Kerkük doğumlu, memur

43. Aydın Ekrem, 1992 Kerkük doğumlu, mühendis
44. Yasır İbrahim 1996 Diyale doğumlu, üniversite öğrencisi
45. Hasan Kazım, 1990 Bağdat doğumlu, memur
46. İman Fuat, 1993 Bağdat doğumlu, memur
47. Macit Hüsni, 1990 Bağdat doğumlu, esnaf
48. Sacit Hüsni 1987 Bağdat doğumlu, esnaf
49. Mervan Muhammet, 1990 Bağdat doğumlu memur.
50. Ahmet Sahip, 1993 Bağdat doğumlu, esnaf
51. Haydar Ali, 1982 Bağdat doğumlu, öğretmen
52. Asım Abdulkadir, 1991 Bağdat doğumlu, esnaf
53. Cevat Selim 1983 Bağdat doğumlu, işçi
54. Esat Felah, 1985 Bağdat doğumlu, öğretmen
55. Emir Ali, 1988 Bağdat doğumlu, mühendis
56. Mustafa Mahmut, 1994 Bağdat doğumlu, esnaf
57. Cebbar Şakir, 1990 Bağdat doğumlu, esnaf
58. İmat Hasan, 1993 Bağdat doğumlu, öğretmen
59. Muhammet Enver, 1995 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi
60. Muhammet Nima, 1994 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi
61. Sinan Kemal, 1995 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi
62. Mehdi Salih, 1992 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
63. Halit Casim, 1988 Bağdat doğumlu, mühendis
64. Hasan Hadi, 1993 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi
65. Akil Ömran, 1983 Bağdat doğumlu, esnaf
66. Leyt Hamit, 1990 Bağdat doğumlu, mühendis
67. Bara Muhsin, 1991 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
68. Cafer Hişam, 1993 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
69. Luay Samir, 1992 Bağdat doğumlu, mühendis
70. Abdullah Hamza, 1990 Diyale doğumlu, memur.
71. İbrahim Mecit, 1992 Bağdat doğumlu, memur
72. Sara Macit, 1996 Bağdat doğumlu, üniversite öğrencisi
73. Resul Abdülhüseyn, 1991 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu.
74. Hibe İmat 1992 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu.
75. Hüseyin Ali, 1990 Bağdat doğumlu, öğretmen.
76. İhap Halil, 1986 Bağdat doğumlu, mühendis

77. Halil Hattap, 1979 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
78. Afaf Hazim, 1983 Bağdat doğumlu, öğretmen.
79. Alya Vehbi, 1987 Bağdat doğumlu, memur
80. Suzan Abdulhamit, 1992 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
81. Necla Hamit, 1982 Bağdat doğumlu, öğretmen
82. Ahmet Hasan, 1989 Bağdat doğumlu, mühendis
83. Ali Riyaz, 1990 Anbar doğumlu bilgisayar mühendisi
84. Ula Mustafa, 1983 Kerkük doğumlu, öğretmen
85. Yasin Mustafa, 1993 Kerkük doğumlu, üniversite mezunu
86. İhap Tamir, 1990 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
87. Abdullah Halil, 1990 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
88. İnam Celal, 1993 Hanekin doğumlu, öğretmen
89. Ensam Abdulmecit, 1990 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
90. Adil Abdulhalik, 1982 Bağdat doğumlu, üniversite mezunu
91. Cemal Şerif, 1980 Hanekin doğumlu, memur
92. Timur Nizam, 1983 Altunköprü doğumlu, memur
93. Karvan Ahmet, 1989 Süleymaniye doğumlu, mühendis
94. Salah Sabah, 1978 Hanekin doğumlu, mühendis
95. Ammar Celil, 1984 Bağdat doğumlu, işçi
96. Sermet Velit, 1985 Bağdat doğumlu, memur
97. Mustafa Hüseyin, 1980 Bağdat doğumlu, öğretmen
98. Cevdet Abdulkadir, 1977 Hanekin doğumlu, memur
99. İsmail Haydar, 1975 Kerkük doğumlu, öğretmen
100. Abdulcabbar Hasan, 1979 Bağdat doğumlu, memur.

الحكايات الشعبية المتداولة عن الحسد: جغرافية بغداد انموذجاً

م.د. نجدت ياشر مراد البياتي

جامعة بغداد/ كلية اللغات / قسم اللغة التركية

خلاصة البحث

الإيمانُ بالحسد تقليدٌ شائعٌ موجود بين الناس الذين يعيشون في أماكن مختلفة وينتمون إلى ديانات وثقافات وجماعات بشرية مختلفة. و كما أن المسلمين يؤمنون بأنَّ الناس الذين يؤمنون بأديان سماوية أخرى مختلفة يؤمنون بوجود الحسد أيضاً، ومن الممكن أن نرى هذا من خلال الطرق والأساليب التي يتبعها الناس لتجنب الحسد.

ينأى الكثير من الناس بأنفسهم عن الشخص الحسود، و كثيراً ما لا يرغبون بمقابلته. و كما كان الحال في الماضي ففي يومنا هذا هناك حكايات شعبية كثيرة بخصوص الحسد يتم تناولها بين الناس وبعض هذه الحكايات يسردها الشخص الذي تعرض للحسد والقسم الآخر يسردها اناس اخرون سمعوها من الشخص نفسه أو من شخص آخر. تناولنا في هذه الدراسة الحكايات المتداولة بين الناس عن الحسد و جمعناها من أناس ينتمون الى قوميات مختلفة ومن ثم جرت ترجمتها الى اللغة التركية كي تكون موضع الدراسة و التحليل و التصنيف.

الكلمات المفتاحية: الحسد، الحكاية، الادب الشعبي، الثقافة الشعبية، بغداد

Yazarın Özgeçmişi

Doç. Dr. Necdet Yaşar Bayatlı, 17.06.1979 tarihinde Diyale'nin Hanekin ilçesinde doğdu, ilk ve ortaokulu ile liseyi Hanekin'de bitirdikten sonra 1998 yılında girdiği Bağdat Üniversitesi Diller Fakültesi Türk Dili Bölümü'nden 2002'de mezun olduktan sonra 2005'te yüksek Lisansını ve 2009'da Doktorasını Gazi Üniversitesi Tür Halk Edebiyatı Bilim Dalında tamamladı. 2010'da öğretim üyesi doktor olarak başladığı Bağdat Üniversitesi Diller Fakültesi Türk Dili Bölümü'nde 2013'te Doçentlik unvanını almış ve dört yıllığına bölüm başkanı görevini yürütmüştür. Alanında 12 kitabı ve yurt içi ve dışında hakemli dergilerde 40'a yakın makalesi yayımlanmıştır.

E-Posta: najdatmurad@gmail.com